

ҚР ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ
С.Д.АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РК
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ С.Д.
АСФЕНДИЯРОВА

Ортопедиялық стоматология пропедевтикасының модулі

Тақырыбы: Әсемділікті қалыптастыратын факторлар

СӨЖ

Орындаған: Сарсеналиев М.Е.

Факультет: Стоматология

Топ: СТ-08-003-3

Тексерген: Абдразаков Е.Х.

Жоспар:

- I. Кіріспе
- II. Стоматологиялық эстетиканың пайда болу тарихы
  1. Ежелгі әлем
  2. Жандану эпохасы
  3. Қазіргі уақытНегізгі бөлім:
- III Жақ бет аймағының пропорциялары
  1. Күлу дизайнының принципі
  2. Жыныс элементтерінің дизайны
- IV Бет жақ аймағындағы эстетиканың мәні
- V Бет жақ аймағында эстетиканың тәжірибелік қолданылуы
- VI Қорытынды
- VII Қолданылған әдебиеттер

I.Кіріспе

Эстетикалық стоматология ХХ ғасырдың соңында медициналық қызмет әлемінде өз жетістігіне қол жеткізді. Ал тіс дәрәгерлік тарихы бір неше мың жыл алдын басталды. Қазіргі адамдар не себептен сыртқы көрініске, яғни бет әлпетіне және тістеріне көп көңіл бөле бастады? Бұрында мұндай көңіл аудару пайда болды ма? Бұл адам тарихын өзгерте ала ма? Бұл сұрақтарға жауап беруге тырысып көрелік.

Бірақ алдымен терминдерге түсініктеме беріп кетсек:

- **Эстетика**(грек тілінен алынған *aistheticos*-сезуші, сезімтал) — философиялық ғылым, адамдардың көркемдік аймақтарын зерттеуші, сонымен қатар адам және әлем арасындағы бағалы байланысты зерттейді.
- **Стоматология** — ауыз қуысындағы ағзалар туралы ғылым, олардың құрылымы, аурулары, емі және аурулардың алдын алу.

- **Эстетикалық стоматология** —стоматология аймағы ғылымы, бет—жақ аймағын эстетикалық тұрғыда зерттей отырып оның қалыпты жағдайын, аномалиясы және деформациясы , олардың құрылымы мен алдын алу әдістері.Стоматологиялық синтез өсіп , есіміне сай адам бет жүзінің сұлулығы— табиғаттың берілгенінен де сұлулана түсті.

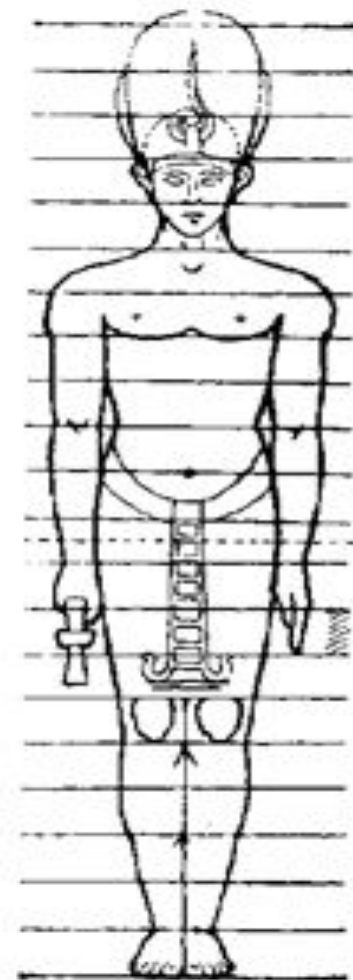
- ***Стоматологиялық эстетиканың пайда болу тарихы***

Ежелгі әлем

Адамзат тарихы үшін сұлулық туралы түсінік өте маңызды және қазір әртүрлі даму сатысындағы халықтар бөлінеді.Сол сияқты эстетикалық манипуляциямен адам әрқашан бөлініп отырған.

Сонымен бірінші осындай манипуляция тістердің косметикалық дөңгелектенуі болды, ежелгі адамдардың бас сүйегінен бізге мәлім. Осыдан 2000 жыл алдын Майя халқында өмір сүрген адамның жедел формасы берілген , олар косметикалық мақсатта тістің орнына қымбат бағалы тастарды қойған.

- Бали деген аралда әйелдердің алдыңғы тістерінің кіреукесін егелгеніне байланысты бағалаған, яғни сұлу деп санаған. Ал Африканың вабира племенінде еркектердің тістері жедел қабынып отырған, олардың ойынша өздерінің тартымдылығы әйелдердің көздерінде деп санаған.
- Тарихтың кезең мен дамуына байланысты сұлулық туралы түсініктері өзгеріп отырды. Ежелгі египеттер адам денесінің ұзындығын ортаңғы саусақтың ұзындығымен 19 рет бөліп қарастырғандығы анықталды, соның ішінде бас пен мойында 19 бөліктің 3уі кездеседі.

- **Эпоханың пайда болуы**
- Поликлет ежелгі мүсін бойынша дененің ұзындығын беттің ұзындығы бойынша 10 рет бөліп қараған. Стоматологтар беттің физиономиялық биіктігін міндетті түрде шаштың басталған жерінен иекке дейінгі ара қатынасты керек деген.
- Негізгі қиын эстетикалық аймақты анықтау үшін адам денесі эпоханың пайда болуына сезімтал болды. Соның ішінде Ренессанс суретшілері өз баяндамаларын қалыпты және пластикалық анатомияға алып келді.
- Леонардо да Винчидің жұмысы, Рафаэля, Микеланджело, Дюрера, Тициана адам денесінің барлығын канондарға бөліп қарады.
- *Микеланджело стоматологтар үшін маңызды заң ашты, бетті 3 аймаққа бөліп қарастырды, олар: маңдай, мұрындық аймақ, мұрын астылық.*

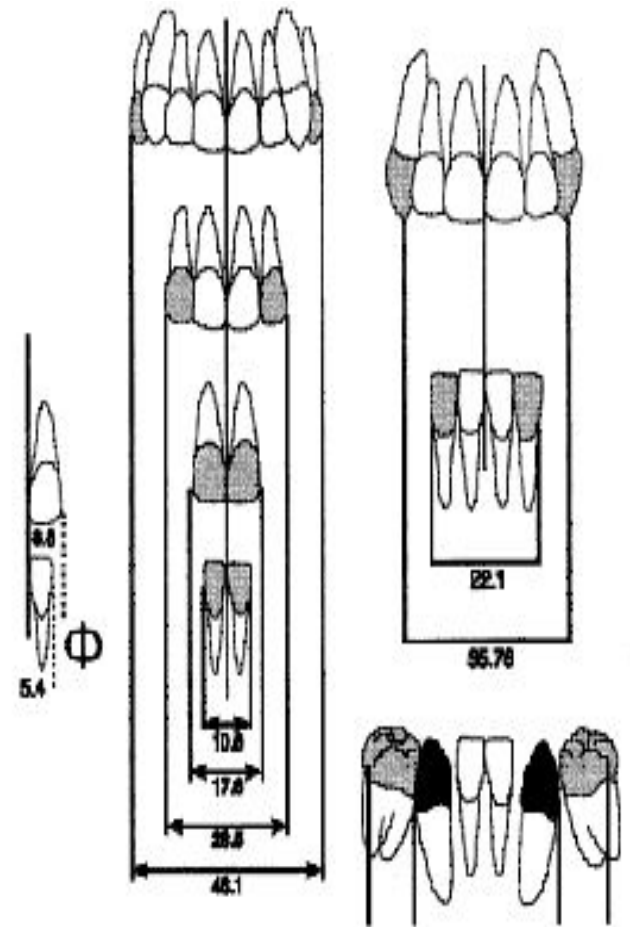
- Бірақ көрінісіне қарай тістердің өз зерттеу әдістерін тапты. Бұрынғы суретшілер сол кезде күлгенді жағымсыз деп санады. Орта ғасырдағы сұлулардың ешқайсысы күлмеген. Эстетикалық кемістікті тіс дәрігерлері сол кезде жөндеу бойынша бірінші қадам жасады. Фошардың пружиналы алмалы протезі аузыңда болса күлуге тырысып көр. Практикалық медицина осындай образбен эстетикалық талаптарға үлгермеді.

● ***Қазіргі уақыт***

- ***XXI*** ғасырда стоматологтар қалыпты , аномалия және тіс қатарының ақауын зерттеп бастады. 1836 жылы Кнейзеляның тістемнің барлық бұзылыстары туралы жұмыстары шықты. Энгльдің жүргізуімен «тістердің окклюзия аномалиясы» жүйеленген тістердің эстетикалары және тістемі зерттеу эрасы басталды.

- 1:1 тістердің арақатынасын тістер мен тіс доғасы көптеген параметрде жүрді.
- 1) Жоғарғы орталық күрек тістің төменгі тістің еніне
- 2) Кезектілігімен фронтальды проекцияда, төменгі екі күрек тістің ені немесе қалыңдығы, жоғарғы төрт күрек тістің қалыңдығына , премолярлар ара қашықтығы
- 3) Жоғарғы төменгі сүйір тіс ара қатынасы және молярлардың ұрттық фиссураларымен.
- 4) Төменгі жақтың төрт күрек тістің ені және жоғарғы алты фронтальды тістердің ара қатынасы

- ***Күлу дизайнының принципі***
- Эстетикалық стоматологияның дамуы тіс жақ системасының дизайнына тағыда көбірек көңіл аударуға мәжбүрледі. Тістердің пропорциясын жеткіліксіз білмеу ол беттің элементтері және басқа да тістердің арақатынасын білмеу болып саналды. Тіс қатарына реставрация жасар алдында міндетті түрде білу керек:
  - науқастың жасын;
  - жынысын;
  - ұлтын
- Реставрация жасар алдында науқастың мінезіне де көңіл аударған жөн және күлкі дизайнында жоғарғы жақтың орталық күрек тісі негізгі нысана болып табылады. Бұл тістер бірінші кезекте көзге түседі. Олар үшін критикалық фактор болып олардың ені , ұзындығы және бүйір күрек тістер ара қатынасы болып табылады.

Жынысына байланысты дизайн құрылымы.

Көптеген зерттеушілер тістердің морфологиясын белгілейді, адамның тістері «жынысты диморфизм» жоғарғы жақтың бүір күрек тістерінде байқалады. Әйелдерде бұл тістің мойын бөлігі кішірейді және тістеу қыры дөңгеленіп келеді. Орталық тіске қарағанда бұл тістің көлемі кішірейді.

Бет жақ аймағындағы ЭСТЕТИКАНЫҢ МӘНІ

Адам әдемілік туралы әрдайым ойланып жүрген. Бүгінгі күнде әдеміліктің идеалын ақ тісті күлімсіреусіз көрсету мүмкін емес.

Адам қарым-қатынасының психологиясы бізді бір-біріміз туралы пікірді алғашқы 30 секундтерінде қалыптасатынын айтады.

Егер адам өз тартымдылығына сендіре білсе, жағымды күлімсіресе, оған өмірдегі жетістіктерге қол жеткізу жеңіл болады. Сондықтан эстетикалық-стоматологияның қызметі және келбет хирургиясында сұраныс жоғары.

Бет жақ аймағында эстетиканың тәжірибелік қолданылуы

Адам даралық жоғалтқысы келмегендігінде емес, жиі, керісінше, топтан бөлектенуді армандайды. Өте жиі болатын жағдай:

- “Мұндай әдемілік менің қалтама сай емес”
(эстетикалық қызмет өте қымбат)
- “Бұл өте әдемі, тіпті табиғи болмаса да”
- “Менің ескі алтыным мені қанағаттандырады”

- Дәрігер – стоматологтың профессионализмы күнделікті жұмыста функционалдық және эстетиканың барынша мүмкін болатын нәтижеге жететіндігінде. Иә, эстетикалық стоматология , құралдар бойынша әсіресе біздің елде әрбіріне қолдану мүмкін емес, сондықтан “төмен бюджеттік конструкция” жасау үшін, жиі ымыраға келуге тура келеді.
- Емделушілердің дәлелдемесі мұндай: “менің жас шамамда тамаша тістер жасанды сауыт, протез оларсыз табиғи әдемі емес”, кейде “сары тістермен әдемірек ” деген дәлел декездестіруге болады.

Қорытынды

- Стоматологтар дәл қазір эстетиканың канондары төңіректерін өңдеуге ғана емес, химия және физиканың аймағында жаңа табыстарға қол жеткізуде. Сонымен бірге біліктілік және дәрігердің техникалық дайындығы және де композиттер, керамика массалары, адгезия жүйелері – бұл бүгінгі күннің стоматологиясының ғажайып эстетикалық эффектін беретін синтез.

● Қолданылған әдебиеттер:

1. Копейкин В.Н., Демнер Л.М
2. Жулев Е.Н. Материаловедение в ортопедической стоматологии Ниж. Новгород. НГМА:-1997 ж. 21 бет
3. В.Н. Копейкин Руководство по ортопедической стоматологии:М. -2004.495 бет
4. Интернет googl.